

Huiselijk Geweld Gemeten

Wat is huiselijk geweld?

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Hierbij wordt onder geweld 'aantasting van de persoonlijke integriteit' verstaan waarbij een onderscheid gemaakt wordt in lichamelijk, seksueel en psychisch huiselijk geweld, belaging ('stalking') en bedreiging. De dader is de (ex)partner, een gezins- of familielid of een huisvriend van het slachtoffer.

Ontwikkelingen in de politieregio's

Wanneer we de regio's in drie groepen indelen – dalen, gelijk en stijgen – blijkt dat het aantal incidenten huiselijk geweld tussen 2007 en 2008 in 21 van de 25 regio's nagenoeg gelijk blijft. In 2 regio's is er sprake van een daling van meer dan 10% en in 2 regio's stijgt het aantal geregistreerde incidenten met meer dan 10%.³

Voor meer informatie

www.politiehuiselijkgeweld.nl
www.huiselijkgeweld.nl
www.huisverbod.nl

Sinds 2004 maakt de Nederlandse politie, in opdracht van de Landelijk Programmaleider 'Huiselijk Geweld en de Politietoek', in nauwe samenwerking met VTS Politie Nederland en alle politieregio's jaarlijks een analyse van de omvang, aard en kenmerken van huiselijk geweld, de slachtoffers en de verdachten. Hierover verschenen in de afgelopen jaren de rapportages 'De voordeur op een kier', 'Binnen zonder kloppen', 'Met de deur in huis' en 'Huiselijk Geweld Gemeten, 2007'. Net als vorig jaar worden de cijfers over 2008 gepresenteerd in de vorm van een factsheet.

Ook in deze factsheet zijn de door de politie geregistreerde incidenten het uitgangspunt van analyse.¹ Zoals bekend, komen niet alle incidenten ter kennis van de politie. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met de pakkans en de aangiftebereidheid, waardoor politiecijfers slechts een deel van de werkelijke omvang van een probleem laten zien. Het is bekend dat het 'dark number' bij huiselijk geweld groot is. Van veel incidenten wordt geen aangifte of melding gedaan bij de politie en deze incidenten worden dus ook niet geregistreerd. Dit heeft ondermeer te maken met de afhankelijke positie waarin slachtoffers veelal zitten, schaamte of het gebrek aan vertrouwen in de politie.

Geregistreerde incidenten in de bedrijfsprocessensystemen van de politie zijn om genoemde redenen dan ook minder geschikt om inzicht te geven in de werkelijke omvang van een criminaliteitsvorm zoals huiselijk geweld. De cijfers zijn wel zeer bruikbaar als het gaat om de aard en kenmerken van huiselijk geweld – de persoonsgebonden en incidentgebonden factoren – en de eventuele veranderingen in de tijd daarin.

Aantal incidenten stabiel

Alles bij elkaar worden er in 2008 in totaal in alle politieregio's in Nederland 63.841 incidenten huiselijk geweld geregistreerd. Dit aantal ligt iets lager dan in 2007 (toen telden we 64.822 incidenten). Wanneer het aantal incidenten huiselijk geweld gerelateerd wordt aan het aantal inwoners in Nederland² betekent dit 3,9 incidenten huiselijk geweld per 1.000 inwoners.

1. Voor de methodologische verantwoording verwijzen we naar 'Met de deur in huis', 2007.
2. Bron: CBS. Bevolkingsaantallen (alle leeftijden) per 1 januari 2009.
3. Het gaat om regio's met een maximale afname of toename van 10%.

Registratie door de politie

Sinds het voorjaar van 2004 is door de landelijk programmaleider huiselijk geweld bij de politie een traject in gang gezet om te komen tot een eenduidige registratie van huiselijk geweld binnen het bedrijfsprocessensysteem van de 25 regiopolitiekorpsen. Uiteindelijk moet dit traject leiden tot betrouwbare gegevens die kunnen dienen als beleidsmonitor maar ook de basis vormen voor beleidsontwikkeling en gerichte aanpak van huiselijk geweld.

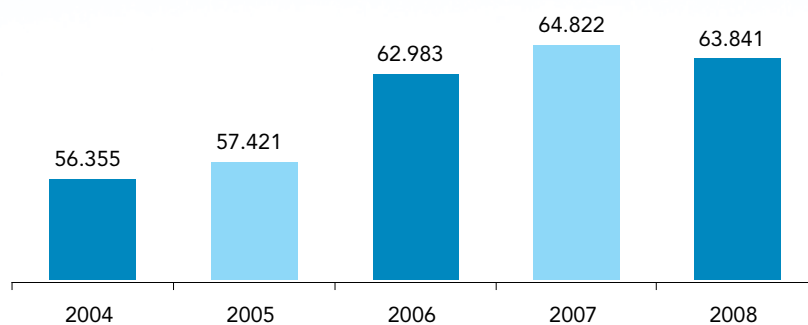
Etniciteit van de slachtoffers

Uit een eerder onderzoek naar huiselijk geweld ('Met de deur in huis') waarin 1.000 incidenten uitgebreid zijn onderzocht, is bekend dat 74,5% van de slachtoffers in Nederland is geboren. 25,5% heeft dus zeker een andere etnische achtergrond.

Slachtoffers naar geboorteland in percentages (n=988)

Nederland	74,5
Suriname	3,3
Antillen	2,3
Marokko	4,0
Turkije	3,2
Overig Europa	5,0
Overig niet-Europa	7,7

Aantal geregistreerde incidenten huiselijk geweld tussen 2004 en 2008

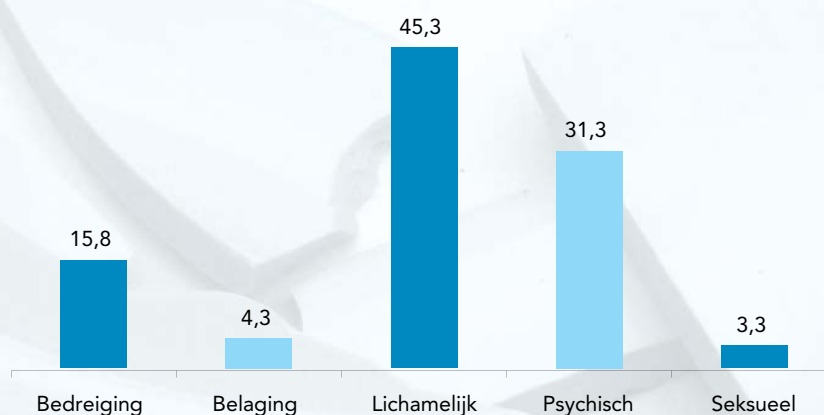
Huiselijk geweld in perspectief

Van iedere 100 incidenten die in 2008 ter kennis van de politie komen, zijn er anderhalf (1,5%) te typeren als huiselijk geweld. Het aandeel van huiselijk geweld binnen geweldsincidenten is groter. Van iedere 100 bedreigingen in 2008 zijn er 18 (18,5%) te typeren als huiselijk geweld. Van alle 100 mishandelingen vinden er 25 (25,4%) in de huiselijke kring plaats.

Huiselijk geweld naar soort: vooral lichamelijk en psychisch geweld

De term huiselijk geweld (zie ook de definitie) is geen juridische kwalificatie maar vooral een werkdefinitie. Op basis daarvan is onderscheid gemaakt naar een vijftal categorieën. Per categorie is een verzameling van door de politie gebruikte incidentcodes (maatschappelijke klassen) ondergebracht. Zo vallen bijvoorbeeld alle vormen van fysiek geweld onder de aanduiding 'lichamelijk'. Bij psychisch geweld gaat het om incidenten als relatieproblemen en huiselijk twist maar ook om huisvredebreuk. In onderstaande figuur is te zien dat huiselijk geweld – overigens net als in voorgaande jaren – vooral bestaat uit lichamelijk geweld (45,3%) en psychisch geweld (31,3%). Bij lichamelijk geweld gaat het dan vooral om mishandeling waarbij overigens meestal geen wapens worden gebruikt. Bij psychisch geweld staan de relatieproblemen c.q. huiselijk twist bovenaan.

Huiselijk geweld naar soort in percentages

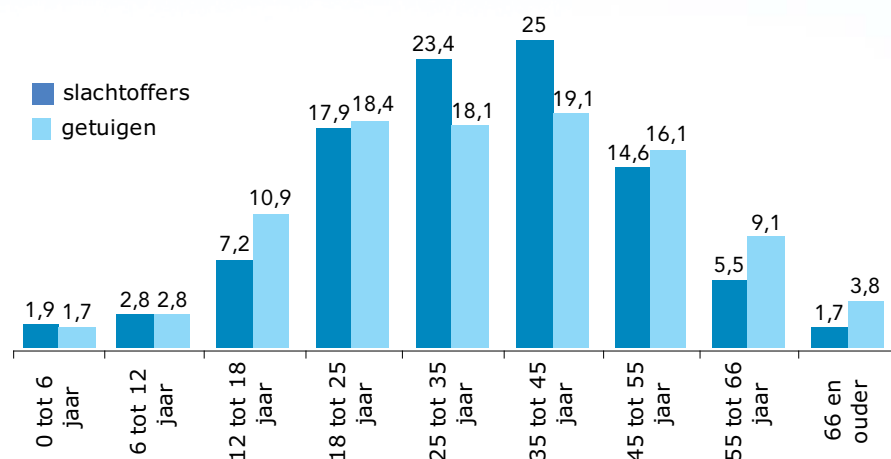

Slachtoffers: algemene kenmerken

De cijfers uit 2008 laten zien dat slachtoffers van huiselijk geweld vooral vrouwen (76,9%) in de leeftijd van 25 tot 45 jaar zijn. Bij stalking c.q. belaging (79,9%) en seksueel huiselijk geweld (84,5%) ligt het percentage vrouwelijke slachtoffers nog hoger. Psychisch huiselijk geweld kent relatief veel (32,2%) mannelijke slachtoffers.

Leeftijdverdeling slachtoffers en getuigen huiselijk geweld in percentages

Kinderen als slachtoffer en getuige in 2008

Het combineren van alle onderzoeksgegevens leert dat er ongeveer 3.090 kinderen tussen de 0 en 18 jaar slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Het aantal jeugdige getuigen van huiselijk geweld ligt op 3.165. Het gaat hierbij alleen om de slachtoffers en getuigen die ter kennis van de politie komen.

Ouderen als slachtoffer in 2008

Het combineren van alle onderzoeksgegevens leert dat er naar schatting 1.880 55-plussers (waarvan 450 ouder dan 66 jaar) het slachtoffer van huiselijk geweld zijn geworden. Het gaat hierbij alleen om de slachtoffers die ter kennis van de politie komen.

Kindermishandeling

Een zeer kwetsbare groep bij huiselijk geweld betreft kinderen en jongeren. Huiselijk geweld tegen kinderen noemen we kindermishandeling en kent vele verschijningsvormen. Naast het daadwerkelijk slachtoffer zijn van lichamelijk of psychisch geweld is het meemaken (of horen) van huiselijk geweld ook kindermishandeling. Uit onderzoek is bekend dat de impact – zowel op de korte als langere termijn – groot kan zijn.⁴ Eén op de acht (11,9%) slachtoffers van huiselijk geweld is onder de 18 jaar; 1,9% van de slachtoffers is jonger dan 6 jaar, 2,8% tussen de 6 en 12 jaar en 7,2% tussen de 12 en 18 jaar. Afwijkend van de totale slachtoffergroep (daar is bijna 77% vrouw) is dat in de leeftijdsgroep van 0 tot 12 jaar het percentage mannelijke slachtoffers (49%) bijna even groot is als het percentage vrouwelijke slachtoffers (51%). Jeugdige slachtoffers vinden we in vergelijking met de andere leeftijdscategorieën vooral terug bij seksueel huiselijk geweld.

Bijna de helft (43,8%) van alle slachtoffers van seksueel huiselijk geweld is jonger dan 18 jaar. Van deze jeugdige slachtoffers is 8,4% tussen de 0 en 6 jaar, 12,4% tussen de 6 en 12 jaar en 23% tussen de 12 en 18 jaar.

Uit de politiecijfers blijkt verder dat kinderen naast slachtoffer ook regelmatig getuige zijn van huiselijk geweld, want 15,4% van alle getuigen van huiselijk geweld is onder de 18 jaar.

Inzoomen op ouderen als slachtoffer

Met de toenemende vergrijzing in ons land mag verwacht worden dat het aantal oudere slachtoffers (55-plussers) zal toenemen. 5,2% van alle slachtoffers is tussen de 55 en 66 jaar en 1,7% is ouder dan 66 jaar. Vergeleken met het algemene profiel blijkt dat mannen bij de oudere slachtoffers (43,2%) veel vaker voorkomen. Bij de 66-plussers zijn de percentages mannelijke (47,9) en vrouwelijke (52,1) slachtoffers nagenoeg gelijk. Ouderen blijken in vergelijking met andere leeftijdsgroepen vaker het slachtoffer te worden van bedreiging.

De relatie tussen dader en slachtoffer

Huiselijk geweld is in 70% van de gevallen gericht op de partner of ex-partner van de dader. De meest kwetsbare groepen zijn de vrouwelijke partner en vrouwelijke ex-partner. 33,6% van de gevallen van huiselijk geweld is namelijk gericht op de vrouwelijke partner en 27,6% op de vrouwelijke ex-partner. Mannelijke partners (3,9%) en ex-partners (4,8%) worden minder vaak het slachtoffer.⁵

4. Zie voor een literatuuroverzicht: A. Nieuwenhuis (2008) - Huiselijk geweld op het netvlies gebrand. Een onderzoek naar kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld.
5. Deze analyse is gebaseerd op incidenten en niet op slachtoffers waardoor er in vergelijking met de slachtofferprofielen kleine verschillen zichtbaar zijn.

Eerder verschenen

Huiselijk geweld: de voordeur op een kier, 2004

Binnen zonder kloppen, 2006

Met de deur in huis, 2007

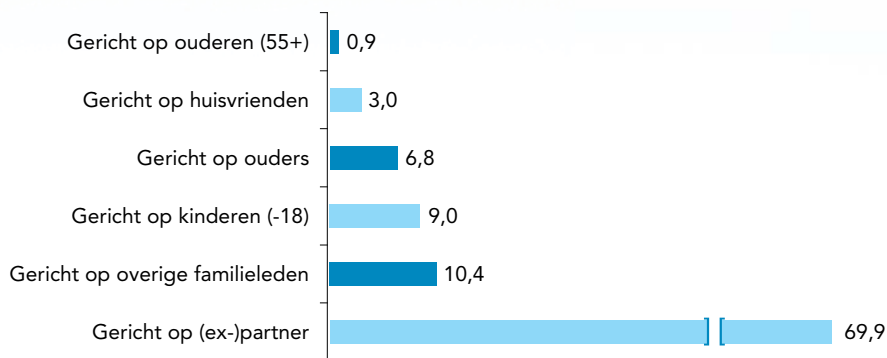

Huiselijk Geweld Gemeten, 2007

6. Psychisch geweld is de verzamelnaam voor een beperkt aantal met name genoemde geregistreerde incidenten. Hiervan is huisvredebreuk de bekendste strafbare vorm.
7. Buiten heterdaad kan een verdachte uitsluitend met toestemming van de Officier van Justitie worden aangehouden. Ook zonder aanhouding pleegt de politie inzet door een pleger als verdachte te horen.

Relatie tussen dader en slachtoffer in percentages

De follow-up

Het is vanzelfsprekend van belang zicht te hebben op de politieactiviteiten die met het oog op de afhandeling van een huiselijk geweldsincident plaatsvinden. Voorzover het om de inspanningen gaat vanuit een strafrechtelijke interventie zijn deze deels weergegeven in onderstaand overzicht. Bij 37% van de geregistreerde incidenten is door het slachtoffer aangifte gedaan. De aangiftebereidheid verschilt overigens behoorlijk per type huiselijk geweld en laat de volgende verdeling zien: psychisch geweld: 1,9 %⁶, seksueel: 3,3%, belaging (stalking): 3,8%, bedreiging: 24,5% en lichamelijk: 66,6%. Verder blijkt dat bij 24,8% van de incidenten ook een verdachte wordt aangehouden.⁷ Wanneer het percentage aangehouden verdachten wordt afgezet tegen het aantal aangiften ligt dit veel hoger, namelijk op 66,8%. Bijna de helft van de aangehouden verdachten wordt in verzekering gesteld. Van de in verzekering gestelde verdachten wordt 15,5% voorgeleid bij de rechter-commissaris. Wanneer een slachtoffer geen aangifte doet (bijvoorbeeld vanwege angst), stelt de politie in veel gevallen wel een opsporingsonderzoek in. Het aantal incidenten waarbij de politie zonder aangifte wel een onderzoek doet, is weergegeven met de aanduiding 'ambtshalve onderzoek'. Tot slot blijkt dat van het totaal aantal opgenomen aangiftes 47,8% leidt tot het inzenden van een dossier aan het Openbaar Ministerie.

Follow-up in cijfers

Geregistreerde Incidenten	63.841
Aangiften	23.671
Ambtshalve onderzoek ingesteld	6.653
Aangehouden verdachten	15.818
Inverzekeringstellingen (IVS)	7.672
Voorgeleidingen (OvJ/RC)	1.187
Ingezonden dossiers	11.312

In opdracht van: Mariëtte Christophe, landelijk programmaleider huiselijk geweld en de politietaak. Met speciale dank aan: Hans Rodenhuis, VTS Politie Nederland, domein bedrijfsvoering, Eltjo Lenting, Programmabureau huiselijk geweld en de politietaak én alle politieregio's. Vormgeving: Marcel Grotens, Bureau Beke. Foto's: Morguefile.

Henk Ferwerda
Huiselijk geweld Gemeten 2008
© Bureau Beke, Arnhem 2009

POLITIE

« waakzaam en dienstbaar »

